

Puskin: Pikk dáma

-szövegrészlet-

Lisaveta Ivanovna a ház mártírja volt. Ő készítette a teát s tőrnie kellett a szemrehányásokat a cukor túlságos pazarlása miatt; regényeket kellett felolvasnia és a szerző minden hibáját az ő bűnéül rótták fel; ő kísérte a grófnét sétáin s őt tette felelőssé az időért és a kövezetért. Rendes járadékot határoztak meg a számára, de sohase fizették ki neki; viszont megkövetelték, hogy úgy öltözködjék, mint a többiek, ami azt tette, hogy mint csak kevesen. A társaságban a legszomorúbb szerepet játszotta. Ismerte mindenki, de senki nem vette észre. A bálokon csak akkor táncolt, ha vis-a-visra volt szükség és a nők csak akkor fogták karon, mikor a ruhatárba kellett menniük, hogy megigazítsák a toalettjüket. Tele volt öntudattal és nagyon is érezte helyzetét s türelmetlenül várta a megszabadítót; de a fiatal emberek számítóak voltak, gőgösek s nem szenteltek neki figyelmet, hiába, hogy Lisaveta Ivanovna ezerszer szeretetreméltóbb volt, mint a kacér, hideg fiatal lányok, akiket körülrajongtak. Hányszor hagyta ott az unalmasan csillogó termet és vonult vissza, hogy kisírja magát szegényes szobáskájában, amelyben egy tapétával beragasztott spanyolfal, egy komód, egy kis tükör és ágy állott s ahol rézgyertyatartóban faggyúgyertya égett. Egyszer - körülbelül két nappal az előtt az esti társaság előtt, melyet elbeszélésünk elején írtunk le és nyolc nappal az imént vázolt jelenet előtt - egyszer Lisaveta Ivanovna az ablaknál ülve hímzése mellett, véletlenül kitekintett az utcára és észrevett egy fiatal műszaki tisztet, aki mozdulatlanul állott és szemét állhatatosan az ablakra szegezte. Lisaveta lehajtotta fejét és folytatta munkáját. Öt perc múlva megint felnézett - a fiatal tiszt még mindig ugyanott állott. Mivel nem volt szokása, hogy az utcán elmenő tisztekkel kokettáljon, nem nézett ki többé az utcára, hanem hímzett két óra hosszat anélkül, hogy felemelte volna a fejét. Ebédre tálaltak. Lisaveta felállott s mikor akaratlanul is az utcára nézett, újra észrevette a tisztet. Ez meglehetősen különösnek tetszett neki. Az étkezés után bizonyos nyugtalansággal lépett az ablakhoz, de a tiszt már nem volt ott. És Lisaveta elfelejtette. Mikor két nap múlva kilépett a házból, hogy a grófné mellé üljön a kocsira, újra megpillantotta a tisztet. Közvetlenül a kapu mellett állott, arcát eltakarta a felhajtott bibergallér; tollas kalapja alatt feketén ragyogott a két szeme. Lisaveta Ivanovna megijedt, maga sem tudta miért és érthetetlen remegéssel szállt fel a kocsira. Mikor hazatértek, az ablakhoz sietett - a tiszt a régi helyen állott és állhatatosan nézett fel hozzá. Lisaveta hátralépett, kíváncsiságtól gyötörtén és egy néki eddig teljesen ismeretlen érzéstől nyugtalanítva. Ettől fogva egyetlen nap nem múlt el, hogy a tiszt az ismert órában meg ne jelent volna a ház ablakai alatt. Egy szavak nélküli viszony fejlődött ki közte és Lisaveta közt. Lisaveta a megszokott helyén, munkája mellett ülve érezte a tiszt közeledését - felemelte a fejét és egyre hosszabban nézett le rá. A fiatal ember hálásnak látszott ezért; a fiatalság éles tekintetével észrevette, hogy önti el Lisaveta arcát a pír, valahányszor tekinteteik találkoznak; egy hét múlva Lisaveta már mosolygott is rá.

Mikor Tomski kérte a grófnét, hogy bemutathassa barátját, hevesen dobogott a fiatal lány szíve. Mikor azonban megtudta, hogy Narumoff nem műszaki tiszt, hanem lovasgárdista, megbánta, hogy vigyázatlan kérdésével elárulta titkát a könnyelmű Tomskinak. Hermann egy orosz fia lett német fia volt, s atyjától egy kis tőkét örökölt. Erős meggyőződéssel, hogy szükséges biztosítania függetlenségét, nem nyúlt a kamatokhoz, hanem csak fizetéséből élt s megtagadott magától minden szórakozást. Egyébként tartózkodó volt és becsvágyó és bajtársainak ritkán volt alkalmuk túlzott takarékoskodása miatt gúnyolódni. Heves szenvedélyei voltak és lángoló fantáziája; de erős akarata visszatartotta a fiatalság eltévelyedéseitől. Így például szívvel-lélekkel játékos volt, de sohasem vett kártyát a kezébe,

mert kiszámította, hogy viszonyai nem engedik meg, hogy amint azt kifejezte: «kockáztassa a nélkülözhetetlent abban a reményben, hogy feleslegesen nyerjen» - és mégis egész éjszakákat ült végig a kártyaasztal mellett és lázas remegéssel figyelte a játék különböző fordulóit.